

Çorum'da Bir Mûsikîşinas: Hâfız Recep Camcı

Ubeydullah SEZİKLİ*

Özet:

Sanat ve kültür, çok geniş bir zaman kesitinde oluşan, bir elbise gibi kolayca giyilip çıkarılmayacak sosyolojik bir olaydır. Sanat ve kültür yüzyıllar içerisinde oluşan birikimdir. Bu birikimin yok olması ise oluşumunun aksine son derece hızlı gerçekleşmektedir. Mûsikî kültürümüzü korumanın en önemli aşamalarından birisi bu kültürü yazıya aktarmaktır. Bu bağlamda çok verimli bir kaynak olan ülkemizin dört bir köşesinde okunan eserleri derlemek de mûsikî açısından büyük önem arz etmektedir. Çorum'da yaşayan Hafız Recep Camcı'dan derlediğimiz bu ilahilerin ve hayat hikayesinin dîni mûsikîmizin repertuana katkıda bulunacağına şüphe yoktur. Çorum'un kültür ve sanat hayatına önemli katkılarda bulunan Camcı'nın hayat hikayesi, ülkenin geçirdiği mûsikî evrelerinin canlı şahidi olması açısından da önemlidir.

Anahtar kelimeler: Mûsikî, Recep Camcı, Çorum, sanat, kültür.

***

Bugünkü coğrafi yapı içerisinde Orta Karadeniz bölgesinin iç kesimlerinde yer alan Çorum ili dünya uygarlık tarihinin en önemli merkezlerindedir. Milattan önce büyük bir imparatorluk kurmuş olan Hitit devletinin başkenti Hattuşaş bu topraklar üzerindedir.

Çorum ve çevresi Osmanlı Devleti'ne katılana kadar bir çok tarihi dönemden geçmiştir. Anadolu'nun birliğini sağlamak için beyliklerin hâkimiyetine son verme kararında olan Yıldırım Bâyezid 1398 yılında bu bölgeleri hâkimiyeti altına almıştır¹.

* Uzman Dr, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

¹ Nazmi Tuğrul, *Çorum Tarihi ve Coğrafyası*, (Yay. Haz: Ramazan Karaman) Çorum 2006, s. 108.

1591'e kadar Sivas'a tâbi olan Çorum, bu tarihten sonra Ankara'ya 1595'de ise Amasya'ya bağlanmıştır. Bu durum XVII. yy. başlarına kadar sürmüş merkezi Sivas olan Rumiye-i Suğra vilayetine bağlı bir sancak merkezi olarak idare edilmeye başlanmıştır. Birçok bölgeyle bağlantısı sebebiyle Çorum 1831/1841 tarihlerinde Ankara vilayetine bağlı bir sancak merkezi iken 1280/1863 tarihli vilayet karamamesi ile lağvedilerek kaza merkezi olmak üzere Yozgat'a bağlanmıştır. 1894'te Çorum'un önemli simâlarından Abbas Külâhî ve Beşiktaş Muhafızı Hasan Paşa'nın gayretleriyle, Mesnevî Şârihi Ankara Valisi Abidin Paşa zamanında tekrar sancak haline getirilmiş ve Ankara'ya bağlanmıştır.² 1921 yılında bağımsız bir sancak hâline getirilmiştir. 1924 yılında ise il haline getirilmiştir³.

A- Çorum'da Mûsikî

Tarihin bu kadar hareketli bir coğrafyasında yer alan Anadolu insanı, doğası ve çevresi ile belki de dünyanın bu en renkli yöresinde, kendi dünya görüşünü ve hayat felsefesini sanattaki yetenek ve becerisi ile birleştirip yeryüzünde eşine az rastlanır zenginlikte bir kültür hazinesi yaratmıştır.⁴ Hiç şüphesiz, sanat ve kültür, çok geniş bir zaman kesitinde oluşan, bir elbise gibi kolayca giyilip çıkarılmayacak sosyolojik bir vakiadır.⁵

Anadolu insanı, doğasında var olan yetenekleri kurumsallaştırma konusunda tarih boyunca sıkıntı çekmiştir. Çorum ili de sanatın kurumsallaşması konusunda çok geri kalmıştır. Halk ise bu ihtiyacını karşılamak maksadı ile gramofonlara ve amatör korolara ilgi göstermiştir. Kurumsallaşma çalışmalarından biri olarak musiki dershanesinin açıldığını Çorum Fikret Gazetesindeki şu satırlardan anlıyoruz; "Muallimler Birliği Türk Ocağı binasında bir mûsikî dershânesi küşad etmiş, sahib-i ihtisas muallim beyler tarafından musiki talim ve tedrisini temine muvaffak olmuştur. Gündüzleri saat ondan on yediye kadar, milli kütüphane ittisâlindeki birlik idaresinde, geceleri saat yediden dokuza kadar Türk Ocağında talebe kaydetmektedir. Heveskârlara ve bütün gençlerimize kaydolmalarını tavsiye ederiz."⁶ Fakat dershanenin uzun ömürlü olmadığını halka musiki'nin maksat ve gâyesi öğretilmediğini

² Dağlıoğlu, "Çorum Vilayetinin Mülki Taksimatına Tarihi Kısa Bir Bakış", *Çorumlu*, sayı 32, yıl 4, 1 Birinci Kanun 941, s. 4.; Korkmaz, Şerif, *Çorum'un İdari, Sosyal ve Ekonomik Yapısı: (Tanzimat-II. Meşrutiyet)*, Gazi Üniv. Sos. Bil. Ens. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2003, s. 24.

³ 1967 Çorum İl Yıllığı, Ankara, 1968, s. 143.

⁴ Tuna Doğan, 2. *Ulusal El sanatları Sempozyumu Bildirileri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, İzmir 1982, s.3.

⁵ Beşir Ayvazoğlu, *Geleneğin Direnişi*, Ötügen Yayınları, İstanbul 1997, s.12.

⁶ *Çorum Fikret Gazetesi*, 14 Nisan 1927, Sayı 53, s. 2.

kısa süre sonra kapanmasından öğrenmekteyiz.”⁷ Üzülerek belirtmek lazım ki bu ılandan sonra da Çorum'da mûsikî eğitiminin kurumsallaşması konusunda ciddi gelişmeler olmamış ve kurulan amatör korolar bu işi kendi gayretleri ile yürütmeye çalışmışlardır. Anlattığımız bu son dönemi dikkate almazsak şehirde mûsikînin alt yapısının olması kuvvetle muhtemeldir. Zira Osmanlı'nın en eski Mevlevîhânelerinden birisi Çorum'dadır. Mevlevîhanelerin Osmanlı tarihi boyunca birer konservatuar gibi çalıştıkları da bilinen bir gerçektir. Bu Mevlevîhânedede 1930'lu yıllara kadar mesnevi okumalarının devam ettiğini ve burada ud, rebab, ney gibi sazların kullanıldıklarını canlı kaynaklardan öğreniyoruz.⁸ Elimizde maalesef Mevlevîhanelerin yaşadıkları tahrifat nedeni ile bu konuda fazla kaynak yoktur. Bu tahrifatın ne denli büyük olduğunu şu satırlardan anlamak mümkündür: “Türbesi örülüp girişi kapatılan, mihrabı oyulup kapı yapılan, ilgisiz kişilerce beyaz eşya deposu olarak kullanılan ve elli yıldır kilit altında tutulan bir Mevlevîhâne'nin yürekler acısı hali...”⁹

“Bu amansız tahribat karşısında mûsikî ve folklor derlemelerinin de zamana karşı yarışmasına yapılması gerekir. Tarih ve arkeoloji araştırmalarında hafriyat gecikebilir. Çünkü maddi antikalar toprak altında bir müddet daha bekleyebilirler, hâlbuki akıcı bir ömür süren ses hatıraları çabuk bozuluyor. Bu bozulmayı en aza indirmek ise, eseri en kısa zamanda kayıt altına almaktan geçer. İşte bir misal: Çorum'un ilçesi olan İskilip'te bir ihtiyar bize eşsiz bir türkû okuyordu, sözleri içinde “tepesinde gözleri olan” acayip bir mahlûktan bahsediyordu. Dede Korkut efsanelerindeki Tepegöz'e âdiyetini sevinçle anladık, fakat aynı şeyi o ihtiyardan başka kimsenin bilmediğini, hikâyenin tamamının o yörede unutulmuş bulunduğunu tahkik ile de müteessir olduk. Köylü okuyucular bize “bu destanlar için artık Sivas tarafına bakın” diyorlardı. İşte eşsiz bir Oğuz hatırasının halk dilinden düştüğüne dair acı bir misal.”¹⁰ Bu satırlardan da anlaşılacağı gibi Anadolu eşsiz bir kaynaktır. Halk mûsikîsi adına verdiğimiz bu örnek aslında diğer müzik türleri içinde geçerlidir. Folklor efsaneler destanlar çağından başlayarak bu güne kadar gelir. Halkın yaşama düzeni, âdetleri, gelenekleri, inançları

⁷ Nazmi Tuğrul, *Çorum Tarihi ve Coğrafyası*, (Yay. Haz: Ramazan Karaman) Çorum 2006, s. 108.

⁸ Abdülkadir Ozullu, Çorum'un Kültür Tarihini Yazacaklara Notlar, *Hâle Dergisi*, Şubat 2006, Sayı. 16, s. 5.

⁹ Barihüda Tanrıkorur, Tarihî Tahribat Çorum Mevlevîhânesi, *VII. Milli Mevlânâ Kongresi*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 1994, s.71.

¹⁰ Mahmud Rağıp Kösemihal, “Çorum Folklorunu Derlemek Meselesi” *Çorumlu Dergisi*, yıl:2 sayı:16, s. 477.

folklorun içinde yer alır. Halkın dilinden anlamak mûsikîsini bilmekle olur.¹¹

Akademik hayatta sıkça yaptığımız yanlışların başında, bir şahsın hayat hikâyesini ve eserlerini yazmak için Onun bu dünyadan ayrılmasını beklemek gelmektedir. Oysa elimizdeki yegâne ve ilk el kaynak her zaman en değerlisi değil midir? Bu kaynağı terk edip ikinci el kaynaklara düşmesini beklemek herhalde ilim mantığı ile bağdaşmasa gerek. Bu düşüncelerle Anadolu'nun bir çok yerinde varlığını bildiğimiz ama bir türlü derlemeye başlayamadığımız ilâhilere bir başlangıç olması dileği ile Çorum ve civârında okunan ilâhileri notaya almaya çalıştık. Gerek notaya aldığımız ilâhilerin kaynak kişisi olması, gerekse bestekârlık yönünün bulunması nedeni ile Hafız Recep Camcı'nın kısa bir hayat hikâyesini burada vermeyi uygun gördük.

B- Hayatı

1933 yılında Çorum'un Burhan Kahya şimdiki adıyla Yavruturna mahallesinin Kulaksız Camii karşısında dört nolu evde dünyaya geldi. Muhterem babası, Hafız Ahmet Efendi, muhtereme annesi Suade Hanımefendidir. Dedesi, Hafız Hamdi Efendi Babaannesi Hâfıza Kâfiye hanımefendi, dedesinin dedesi Seyyid Ahmed Efendi, babasının babası Seyyid Hafız Veyis Efendidir. Onun da babası Çorum Ulucamii'nde imamlık yapmış ve vefatından sonra Camii Kebir'in mihrabının önündeki eskiden kabristana defnedilen Hafız Mehmet Efendidir.

Receb Camcı, doğduğu andan itibaren kendisini tasavvufî bir hayatın içinde bulmuştur. Çok küçük yaşta Kur'an-ı Kerim okumaya başlayan Recep Camcı hâfızlığını dokuz yaşında bitirdi. Onu dini sahada hoca olarak görmek isteyen Babası tarafından hafızlığı tamamlattırılarak özel dersler aldırıldı.

Receb Camcı, hafızlığını tamamladıktan sonra ilkokula gitti bu arada Vaiz Hakkı Adıgüzel, Servet Ahıskalı, Çorum Müftüsü Mehmet Tefik Efendi, Server Efendi ve Hakkı Bilal Efendi'den özel dersler almaya devam etti.

İstanbul'da Üsküdar'daki İskele Camii imamlığı için açılan imtihanı kazanmış ise de Çorum eşrafından merhum Enver Aksu, İbrahim Yanıkoğlu ve Mahmut Kavukçu İstanbul'a gelerek kendisini Çorum'a dönmeye ikna ettiler. 1956 yılında İmam Hatip Okulunda Kur'an-ı Kerim ile Din ve Akaid hocası olarak göreve başladı. Askerde iken 1955 yılında

¹¹ Mehmet Özbek, *Folklor ve Türkülerimiz*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1981, s.7

İran Şahu Rıza Pehlevi'nin Ankara'ya gelişi sebebi ile bando takımları yanında İstanbul'dan mehter takımı da getirilmişti. On beş gün kadar mehter takımı Ankara'da prova yaptı. O zaman mehter müziği ile ilgili notlar aldı. O notlardan yararlanarak İmam Hatip Okulundaki ilk mehter takımını kurdu.

Ayrıca kırk kişilik bir mevlit ekibi kurdu. Bu faaliyetler şehirde fevkalade ilgi görmüş ve halkın beğenisini kazanmıştı. Yine bu dönemlerde Çorum'da oluşturduğu semâ ekibinin gösterileri haftalarca, yer bulunamayacak kadar dolu olan salonlarda gösteri yapmıştır.

Bu çalışmalarında İmam Hatip Okulu müdürü merhum Necmi Şamlı Bey'in yardımı ve hizmetleri unutulmazdır. Dokuz-on yıl bu

faaliyetlere İmam Hatip Okulunda devam etti. Kur'an-ı Kerim yanında din ve akâid derslerine de girdi. İmam Hatip Okulunda çok disiplinli bir Kur'an eğitimi vermeye çalıştı. Lise kısmına geçen bazı öğrencileri hafızlığa başlattı. 1965 yılında çıkan bir yasa gereği devlet memurlarının iki ayrı iş yapamayacakları kararlaştırılınca İmam Hatip Okulundaki görevinden ayrıldı. İlk imamlığı Bahçelievler Camii'nde idi. 1966 yılında Kubbeli Camii'ne bundan iki sene sonra da Ulu Cami'ye görevi nakledilmiştir. Otuz bir sene Ulu Cami'de görev yaptı. 1998 senesinde yaş haddinden emekliye ayrıldı.

C- Tasavvufi Hayatı

Tasavvufa ilk intisabı küçük yaşta Hıdırlık Şeyhi Abbas Külâhî¹² Efendi'ye olmuştur. Bu zata yirmibeş sene hizmet etti. Abbas Külâhî Efendi, Sultan Hamid zamanında Hıdırlık Postnişini olarak tayin edilmiş, 1925'ten sonra tekkeler kapatılınca Müezzin olarak burada kalmıştı. Namazları hep o kıldırırdı. 1954'te Abbas Efendi'nin Şeyhi Abdullah Hâşimî Sivâsî Efendi, kendisinde bulunan bir takım emanetlerle beraber bir icâzetnameyi Recep Camcı'ya teslim etti.¹³ Kendisi Şeyhi Abbas Külâhî ile olan hatıralarını şöyle anlatır: "Ben Abbas Efendiyi 13-14 yaşlarında çocuk iken tanıdım. Derli, toplu giyimi ve kuşamıyla kendisini görenlerde inanılmaz bir itimat hissi bırakıyordu. Cumadan cumaya dışarı çıkardı. Her dışarı çıktığında da bizim dükkâna uğradı. Bir gün dükkânda kendisini gördüm ve çok etkilendim. Ertesi gün Hıdırlık'a gittim, elini öptüm ders almak istedim. Hiç unutmam hâlâ bu günkü gibi hatırımdadır. Bana hemen 33 Estağfirullah, 33 Besmele-i Şerife, 33 Salavat-ı Şerife ve 123 Celal ismini vazife verdi. "Bu sana kâfidir" dedi. Böylece bir ittiba' ve intisâp vâkî oldu.

O zamanlar Hıdırlık'ta Cami'yi önünüze alırsanız Kible'ye döndüğünüzde sağ tarafta (şimdiki şadırvanın batı tarafındaki boşlukta) bir Tekke ve yıkıntıları, tekkenin alt tarafında geniş avlusu olan

¹² Kereb-i Gazi türbesinin giriş eyvanının sol tarafında Abbas Külâhî'nin kabri bulunmaktadır. Abbas Külâhî hicri 1289 doğumludur. Babası Süleyman Efendi, Darende'nin Hıdırlık mahallesi sakinlerindedir ve orada türbesi mevcuttur. Annesi Yıldızeli kazasındandır. İlk tahsilini Sivas'ta Gök Medrese de yapmıştır. Amcası Hasan Ömer Efendi'nin İstanbul seyahatinden dönerken Çorum'da ikameti arzu edilmiş ve Ulu Cami'de İlm-i kıraat ve İlm-i vücûh okutmak üzere görevlendirilmiştir. Aynı zamanda Hacı Ömer Efendi'ye Hıdırlık imamlık ve hatipliği görevi de verilmiştir. Abbas Efendi o dönemde Çorum'un bilinen hocalarından Hacı Recep Hoca, Enbiya Hoca, Seydim Hoca gibi zatlardan, arada bir de İstanbul'a giderek Hafız Reşit Efendi'den dersler almıştır. Amcası Hacı Ömer Efendi'nin 1305'de vefat etmesi üzerine İmam Hatiplik ve zâviyedarlık görevini üstlenmiştir. Abbas Külâhî Efendi 1316 yılında Mecfîd Nişanı, 1317'de de Osmânî nişanı ile ödüllendirilmiştir. Ayrıca Nakibü'l- Eşraflık rütbesi de kendisine tevcih edilmiştir. (M. İhsan Sabuncuoğlu, *Çorum Tarihine Ait Derlenmelerim*, Ankara 1972, c.I, s. 45-50)

¹³ Bu emanetler halen kendisinde mahfuzdur.

mükemmel bir konak vardı. Abbas Külâhi Orada ikâmet ederdi. Kendisi nakliyecilik yapardı. O zamanlar deve ile nakliyat yaptığından konakta, develerin barınağı olarak kullanılan geniş bir mekan bulunmaktaydı. Abbas Efendi, benim kendisini tanıdığım zamanlarda tekke ve imârethâne faaliyette olmadığı için imârethâneyi böldürdü. Camideki görevine muntazam gidip gelmekte idi. Kışın bu böldürdüğü yerde, yazın ise konakta kalırdı.”¹⁴

Solda siyah elbise ve siyah sakallı Abbas Külâhî'nin yönettiği bir cehuri âyin görüntüsü.¹⁵

Receb Camcı, Abbas Külâhî'den sonra Mekke'de İmâm-ı Rabbânî torunlarından Ömer Müceddidî ile tanıştı. İlişkileri bu zâtın vefat tarihi olan 1983'e kadar muntazaman devam etti.

Son dönem tekkelerini gören, bu insanlarla tanışan ve fikir edinen Recep Camcı tekkelerle ilgili görüşlerini şöyle anlatır; Tekkeler ve zaviyeler kanunen kapanmıştı. Fakat bunu özellikle biz biliyor, görüyor ve yaşıyorduk. Tekkelerin mânevî işlevleri halk içinde devam ediyordu. Zaten biz de bu ilmi tekkeler kapandıktan sonra aldık. Tekkeler kapanınca sadece mekân değişmişti. Çünkü o zaman bugünkü gibi siyasi endişeler yoktu. Herkesin gayesi Allah'ı anmaktı. Zaten bu insanlar, ne devlet işine karışırılar ne de siyasetle alâkadar olurlardı.”

D- Hafızlığı Ve Mûsikîşinaslığı

Kur'an-ı Kerim'in hıfzını Hafız Ahmet Efendi'den yaptı. Mahallenin İmamı Hafız Bekir Efendi'den hafızlığını ilerletti. 1949'da eniştesi kendisini İstanbul'a götürdü. İstanbul'da ticaretle uğraşan Çorum

¹⁴ Ahmet Sezikli, " Hıdırlık Kültürü ve Çorum Hıdırlık Örneği" , *Osmanlı Döneminde Çorum Sempozyumu (Tebliğler-Müzakereler)*, s.281 Çorum 01-03 Ekim 2004.

¹⁵ Çorum Kent Arşivi koleksiyonundan alınmıştır.

eşrafından merhum İsmail Süngü kendisini evine davet ederek o zaman kendisinin İstanbul'da kalmasını ve tahsiline burada devam etmesini tavsiye etti. Beyazıt Camii İmamı Hafız Abdurrahman Gürses ile tanışıklığının bulunduğunu ondan ders alması için kendisi ile konuşabileceğini söyleyerek, ertesi gün mağazaya gelen Abdurrahman Gürses Hoca Efendi ile tanıştırdı. Beyazıt Camii'nde ta'lim okumaya başladı. Ancak babasının ısrarı üzerine bir süre sonra Çorum'a döndü. O sene Hafız Hasan Akkuş'un talebelerinden Göreleli Hafız Halil Ayhan Çorum'a gelmişti. Ulu camii imamı Arif Hoca vefat ettiğinden Ulu Cami'ye imam tayin etmeyi düşünüyorlardı. Kendisinden ders aldı fakat O da kısa bir süre sonra Samsun'a giderek Pazar Camii'ne imam oldu. 1950'de Kubbeli Camii'ne gelen Batumlu Yusuf Hoca'dan dersler aldı. Kur'an-ı Kerim'e ait birçok konuyu ondan öğrendi. Daha sonraki yıllarda Amasya'nın Gümüşhacıköy ilçesinde görev yaparken Çorum Kur'an Kursu'na tayin olan Hafız Bahattin Efendi'den İlm-i Vücûh ve Aşere takrib konularını yazarak okudu.

Recep Camcı'nın Kur'an kıraatının yanısıra temayüz ettiği diğer bir özelliği de mûsikî ile olan ilgisidir. Askerde iken Arif Sami Toker'in talebesi Turgut Kücün'den mûsikî yönüyle faydalandı. Çok küçük yaşlarda mevlid bahirlerini okumak için mevlid törenlerine götürülecek kadar sesi güzel olan Recep Camcı, bu yeteneğini geliştirmek için kısıtlı da olsa, Anadolu'nun bütün imkânlarını kullanmıştır.

Mûsikî ile ilgili görüşlerini kendi dilinden şöyle aktarabiliriz: "Mûsikî kainatla birlikte vardır. Adem Aleyhisselam ile gelmiştir. Adem'in sesi olduğu gibi kalbi de ritim idi. Dolayısı ile yaratılıştan mûsikînin iki temel unsuru olan ses ve ritm insanoğluna verilmişti. Benim inancıma göre mûsikî sadece bu dünyaya has bir nimet değildir. Cennet'te de mûsikî vardır. Cennet ağaçlarının yapraklarının hepsi bir âhenkle bir melodi ile kıpırdarlar. Cennette Kur'an okunacaktır. Cenab-ı Hakk'ın okuyacağından bahsediliyor. Sonra Cebrail Aleyhi's-selam okuyacak. Ondan sonra Davut Aleyhi's-selam ve en son Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) Cennette Kur'an okuyacak. Bu okuma makamla, mûsikî ile olacaktır. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nin "Davud" maddesinde Davut Aleyhisselam'dan bahsedilirken Zebur'u enstrümanla tebliğ ettiğinden söz edilmektedir¹⁶. Biz bu zamanda mûsikînin bir irşat vasıtası olduğuna inanıyoruz.

¹⁶ Ömer Faruk Harman, "Davud", TDV İslam Ansiklopedisi, C.IX, s.22.

E- Hafız Recep Camcı'dan Derlediğimiz Mûsikî Eserleri

Bestenîgar Temcîd; Mûsikîmizin birçok formunda olduğu gibi temcîd de Anadolu'da İstanbul'a göre daha basit bir yapı ile icra edilmiştir. Temcîdi verenlerin o gece temcîdden sonra sahur yemeğine temcîd okudukları mahallenin eşrafından birinin evine davet edilmeleri Çorum'da temcîde verilen değeri göstermesi açısından önemlidir. Anadolu'da "temcîd'e çıkmak" tabiri yaygın olarak kullanılır. Çorum'da okunan bestenîgar makamındaki temcîdin güftesi Eşrefoğlu Rûmî'ye aittir. "Mevlâm, dâim Allah" sözleri ile başlayan ve "kamu aylar kamu yıldız/Ah ederim gece gündüz" güftesinin tamamının okunmasının ardından ramazanın ilk on beş gününün içinde ise "şükür yine geldi mâh-ı mübârek" güftesi son on beş günü ise "yöneldi gitmeye yoktur karar" güftesi muhayyer kürdi makamındaki melodinin üzerine okunarak temcîde ilave edilirdi. Zamana ve duruma göre ilahiler ve na'tlarla uzatılabiliyordu. Eser, Hafız Recep Camcı'nın 1965 yılında okuduğu bir kayıttan notaya alınmıştır.

Mevlâya Salli, Çorum'da son yıllara kadar hemen hemen bütün mevlitlerin başında okunan bir eserdir. Hafız Recep Camcı bu eseri çocukluğunda mevlidlere gittiğinde öğrendiğini ifade etmektedir.

Diğer eserleri de çocukluğu ve gençlik yıllarında öğrendiğini söyleyen Hafız Recep Camcı bu eserleri uzun yıllar hafızasında muhafaza etmeyi başarmıştır. Bestekârlık yönü de bulunan Hafız Recep Camcı'nun makalemizde halk arasında da sevilerek dinlenen iki bestesinin notasını vermeyi uygun bulduk. Aşağıda notalarını vereceğimiz eserlerin, temcîd ve arkasından okunan acemkürdi makamındaki "şükür yine geldi" ilahisi dışında, tamamı Çorum Belediyesi tarafından *İlahi Anadolu* "Çorum İlahileri" ismi ile tarafımızdan okunarak albüm haline getirilmiştir.

Sonuç

Çocukluğundan itibaren tasavvuf ve mûsiki ile iç içe yaşayan bir Hafız Recep Camcı ile karşı karşıyayız. O musiki ve tasavvufa ait bilgisini arttırmak için bulduğu her imkanı değerlendirmiş; bilgilerine hergün yenisini eklemek suretiyle sanatını sahneye taşımayı bir din görevlisi olarak başarmıştır. Kurduğu mehter takımında zurna sazını kullandığında tepkiyle karşılansa da o bunları zamanla aşmayı bilmiştir. Hafız Recep Camcı kahvehanede dinlediği Neyzen Tefvîk'in Bestenîgâr plağını evine paltosunun altında gizli gizli götüren, kendi ses eğitimini imkânsızlıklardan dolayı küpün içerisine okuyarak yapmaya çalışan bir din görevlisidir. Onun hayatı, Anadolu'nun geçirdiği sancılı dönemlerde mûsikî ile ilgilenen müzisyenlerin hikâyesidir.

BESTENİĞÂR TEMCİD

SERBEST

Beste: Anonim
Kaynak Kişi: Hafız Receb Camcı

SOLO

Mev la

CUMHUR

Da im Al la h Al

SON

lah kanu aylar ka mu yıl dız

ah e de rim
se nin sö zün
ha ta dır ya

ge ce gün düz
den öz ge söz
ra sul lal lah

ubeyd

ON BİR AYIN SULTANISIN
HAKKIN BİZE İHSANISIN
DERTLİLERİN DERMANISIN
İNAYET YA RESULALLAH

AĞAÇLARDA BİTEN YAPRAK
KEFENİM TENİMDEN YIPRAK
YATACAĞIMIZ KARA TOPRAK
ŞEFAAT YA RESULALLAH

BU EŞREFOĞLU RÜMİNİN
GÜNAHI ÇOK DÜRÜR GAYET
UMARIZ SENDEN ŞEFAAT
KEREM KIL YA RESULALLAH

ACEM KÜRDÎ İLAHİ

Usûl : YÜRÜK SEMAL

Şükür Yine Geldi Mâhi Mübârek

Beste: Anonim:

SÜ KÜR YI NE GEL Dİ MA İİ MÜ BA REK AL LAİİ
KA MU DOST LAR İ LE OL SUN TE BA RLK KA
DOST LAR İ LE OL SUN TE BA RLK

ubeyd

ŞÜKÜR YİNE GELDİ MÂHİ MÜBAREK
KAMU DOSTLAR İLE OLSUN TEBÂREK
ERİŞTİRDİ BİZİ HAKKA MÜBAREK
MERİİABA MERİİABA YA ŞEİRİ RAMAZAN

SEN GELİNCE AÇILIR SEKİZ CENNET
GÖKTEN YERE İNER HER GECE RAHMET
SANA HÜRMET EDENLER BULUR CENNET
MERHABA MERHABA YA ŞEHRİ RAMAZAN

GÖKTEN YERE İNER SAF SAF MELEKLER
SAFASINDA DÖNER ÇARKI FELEKLER
İŞ BU AYDA KABUL OLUR DİLEKLER
MERHABA MERHABA YA ŞEHRİ RAMAZAN

RAMAZANIN ON ALTISINDAN SONRA AYNİ BESTE AŞAĞIDAKİ GÜFTE İLE OKUNUR.

YÖNELDİ GİTMEME YOKTUR KARARI
GELİN AĞLAŞALIM BİZ ZÂRİ ZÂRİ
ERİŞTİRSİN BİZİ CENÂB-I BÂRİ
ELVEDÂ ELVEDÂ YA ŞEHRİ RAMAZAN

BAYÂTÎ ŞUGUL

Usûl : SOFYAN

Mevlâya Salli Ve Sellim

Gîfte : Büsrî

Beste : Anonim

Kaynak Kişi: Hafız Recep Camcı

MEV LA YA SAL Lİ VE SEL LIM DA İ MEN E BE
DA A LA İİA Bİ Bİ KE İİAY RİL İİAL Kİ KÜL
İL İİİ MİN SAZ A LA İİA Bİ Bİ KE
HAY RİL HAL Kİ KÜL Lİ Hİ MİN SAZ
MEV LA YA SAL Lİ VE SEL LIM DA İ MEN E
BE DA A LA İİA Bİ Bİ KE İİAY
RİL İİA Kİ KÜ Lİ İİİ MİN Ulbeyd

SABÂ İLAHİ

Açıldı Bu Meydan

Usûl : Sofyan

Beste : Hafız Recep Camcı

A ÇIL DI BU MEY DAN GEL EY LE ME NAZ
BU CI İLAN FA Nİ DIR AL LAHİ E DE LİM Nİ YAZ
İHM ME Tİ A LA DIR OL İLAZ RE Tİ ŞAHİ
GİR SEM ÖL DÜ RÜR LER AL LAHİ GİR MEZ SEM OL MAZ
AL LA İH SE VEN LE Rİ SEV MEZ SEM OL MAZ

AÇILDI BU MEYDAN GEL EYLEME NAZ
BU CİHAN FANİDİR ALLAH EDELİM NİYAZ
İHMETİ ALÂDİR OL İLAZRE Tİ ŞAHİ
GİRSEM ÖLDÜRÜRLER ALLAH GİRMEZSEM OLMAZ
ALLAHI SEVENLERİ SEVMEZSEM OLMAZ

BU AŞK MEYDANIDIR HER CAN GİREMEZ
AİDİNDE SADIKLAR GİRER DÖNEMEZ
KAN DÖKERLER ŞERDEN ACI DUYAMAZ
DUYSAM ÖLDÜRÜRLER ALLAH DUYMAZSAM OLMAZ
ALLAHI SEVENLERİ SEVMEZSEM OLMAZ

BU AŞKIN NARINA YANSIN BU CANIM
KÖY ÇEŞMİNDEN AKSIN YAŞ İLE KANIM
ALLAHIN YOLUNA KURBAN BU CANIM
OLSAM ÖLDÜRÜRLER ALLAH OLMAZSAM OLMAZ
ALLAHI SEVENLERİ SEVMEZSEM OLMAZ

HİCAZ İLAHİ

Şem'e Yanan Pervaneler

Beste : Anonim

Kaynak Kişi: Hafız Recep Camcı

Usûl :SOFYAN

ŞEM E YA NAN PER VA NE LER
ŞEM E YA NAN PER VA NE LER
GEL SIN BE RA BER YA NA LIM AL LAH AL LAH
GEL SIN BİR HOŞ ÇA DÖ NE LIM ubeyd

ŞEM'E YANAN PERVÂNELER
GELSİN BERÂBER YANALIM
AŞKA DÜŞEN DİVÂNELER
GELSİN BERÂBER YANALIM
GELSİN BİR HOŞÇA DÖNELİM

YANMAKTIR BİZİM KÂRİMİZ
HARCEYLERİZ HEP VÂRİMİZ
PERVÂNELER YÂRANIMIZ
GELSİN BERÂBER YANALIM
GELSİN BİR HOŞÇA DÖNELİM

HÜZZÂM İLAHİ

DEMEDİM Mİ?

Usûl : Sofyan

Beste : Anonim

Kaynak Kişi: Hâfız Recep Camcı

DE ME DİM Mİ DE ME DİM Mİ
GÖ NÜL SA NA DE ME DİM Mİ
GÖ NÜL KU ŞU YU VA SIN DAN U ÇAR U ÇAR BİR GÜN DE
ME DİM Mİ SAZ GÖ NÜL KU ŞU YU VA SIN DAN U ÇAR
U ÇAR BİR GÜN DE ME DİM Mİ UBEYD

DEMEDİM Mİ DEMEDİM Mİ GÖNÜL SANA DEMEDİM Mİ ?
GÖNÜL KUŞU YUVASINDAN UÇAR UÇAR BİR GÜN DEMEDİM Mİ?

SANA DERİM BE HEY SÖFİ YOK MU SENDE HAKKIN HAVFİ
ECEL CELLATI BİR SEYFİ ÇALAR ÇALAR BİR GÜN DEMEDİM Mİ?

YATMA GAFİL EYLE KIYAM ÖLÜM ZİKRI EYLE MÜDAM
KIYAMET GÖMLEĞİN HEMAN BIÇER BIÇER BİR GÜN DEMEDİM Mİ?

ÖLÜM DEMEZ YİĞİT KOCA GELİR BİR GÜN YA BİR GECE
ELİ KEFENLİ BİR YÜCE BIÇER BIÇER BİR GÜN DEMEDİM Mİ?

NEDİR BU DÜNYANIN İŞİ BIRAK BEYHUDE TEŞVİŞİ
ELİ KAZMALI BİR KİŞİ KAZAR KAZAR KABRİN DEMEDİM Mİ?

GÖÇERİZ DÜNYADAN ŞAHA VARIRIZ KABRE TENHÂ
GELİR MÜNKİR NEKİR BABA SORAR SORAR SUAL DEMEDİM Mİ?

HİCAZ İLAHİ

Ben Bu Meclislerde

Güfte : Yunus Emre
Beste: Hafız Recep Camcı

Usül : Düyek

BEN BU MEC LIS LER DE HİK MET LER GÖR DÜM AL LAH
U YU DUM U YAN DIM İLEP A YAN GÖR DÜM AL LAH AL LAH
KAL Bİ MİN NU RU NU AY DIN LİK BUL DUM AL LAH
E FEN Dİ MİN MEC Lİ Sİ Nİ NUR LAR DA GÖR DÜM AL LAH AL LAH
OL HA Bİ BİN MED Hİ Nİ DİL LER DE DUY DUM ubeyd

ŞOL TURNALAR GİBİ KANAT AÇARLAR
KANAT İLE HALKA RAHMET SAÇARLAR
ŞEYHİM KILAVUZ OLMUŞ İYAKÇA UÇARLAR
MUHAMMEDİN MEÇLİSİNİ NURLARDA GÖRDÜM
OL İHABİBİN METHİNİ DİLLERDE DUYDUM

SANCAĞLAK İDİ DÖNDÜ YEŞİLE
UNANDIM KENDİMİ DÖVDÜM TAŞ İLE
BİR DAHI GÖREYİM ANI DEŞ İLE
MUHAMMEDİN MEÇLİSİNİ NURLARDA GÖRDÜM
OL İHABİBİN METHİNİ DİLLERDE DUYDUM

SANCAĞINI ÇEKTI YÜRÜYÜVERDI
YÜREĞİMDE YAĞ KALMADI ERİDİ
MUHAMMEDİN NURU ALİMİ BURÇUDU
MUHAMMEDİN MEÇLİSİNİ NURLARDA GÖRDÜM
OL İHABİBİN METHİNİ DİLLERDE DUYDUM

AŞIK YUNUS DERKİ HAYRETTİ KALDIM
ALİ AİFİN LİTFUNA KEREMİNİ KANDIM
BU NEFSİN ELİNDEN BEN ZEBİN OLDUM
MUHAMMEDİN MEÇLİSİNİ NURLARDA GÖRDÜM
OL İHABİBİN METHİNİ DİLLERDE DUYDUM

Kaynakça

Abdülkadir Ozullu, Çorum'un Kültür Tarihini Yazacaklara Notlar, *Hâle Dergisi*, Şubat 2006y1. 16.

Ahmet Sezikli, " Hıdırlık Kültürü ve Çorum Hıdırlık Örneği" , *Osmanlı Döneminde Çorum Sempozyumu (Tebliğler-Müzakereler)*, Çorum 01- 03 Ekim 2004.

Barihüda Tanrıkorur, Tarihî Tahribi Çorum Mevlevîhânesi, *VII.Milli Mevlânâ Kongresi*, Selçuk Üniversitesi Basımevi, Konya 1994.

1967 Çorum İl Yıllığı, Ankara, 1968.

Beşir Ayvazoğlu, *Geleneğin Direnişi*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1997.

Çorum Fikret Gazetesi, 14 Nisan 1927, Sayı 53.

Dağlıoğlu, "Çorum Vilayetine Mülki Taksimatına Tarihi Kısa Bir Bakış", *Çorumlu*, sayı 32, yıl 4.

Mahmud Ragıp Kösemihal, "Çorum Folklorunu Derlemek Meselesi" *Çorumlu Dergisi* , yıl:2 sayı:16.

M. İhsan Sabuncuoğlu, *Çorum Tarihine Ait Derlemelerim*, Ankara 1972, c.I.

Mehmet Özbek, *Folklor ve Türkülerimiz*, Ötüken Yayınları, İstanbul 1981.

Nazmi Tuğrul, *Çorum Tarihi ve Coğrafyası*, (Yay. Haz: Ramazan Karaman) Çorum 2006.

Ömer Faruk Harman, " *Davud*", TDV İslam Ansiklopedisi, C.IX.

Tuna Doğan, 2. *Ulusal El sanatları Sempozyumu Bildirileri*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar, Fakültesi Yayınları, İzmir 1982.

Abstract:

A Musician in Corum: Hafız Recep Camcı

Art and culture, which is occur/grow out in a long time, can not easily dress or dressed out like cloths which is a sosiologic fact. The disappearing of this accumulation is very easily instead of composition. Today, the most important one stages that protect the culture of music is to express culture in writing. In a relationship of this stages, the most important thing is the collection of this work of art that is singing religious songs in anatolia. There is no doubt that these religious songs,which are collected from Hafız Recep Camcı, are subscribed to musics of religious repertory. The story of life of Hafız Recep Camcı ,who is the most important subscribing to art and culture of Corum and wittnes of all stages of music in our country, is very important.

Key words: Music, Recep Camcı, Corum, art, culture.

